

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Remittering av underlagsrapporter från arbetet med att ta fram Sveriges första nationella skogsprogram (N2015/2214/sk)

INLEDNING

Skapelsen är vårt hem och föder människan på jorden. Mänskligheten har ett ansvar att vårda och dela naturens resurser på ett rättvist sätt, inte bara med tanke på dagens behov utan även med tydliga hänsynstaganden till kommande generationers livsförutsättningar. Utan motståndskraftiga och välfungerande ekosystem är människans möjligheter till ett gott liv hotade. Robusta ekosystem är en förutsättning för en långsiktigt god ekonomi och en hållbar framtid.

Svenska kyrkan har en lång erfarenhet av att ansvara för och bruka skog och jord. Skogar som förvaltas av Svenska kyrkan finns över hela landet. Den sammanlagda arealen uppgår till nästan 400 000 hektar och de samlade prästlönetillgångarna gör Svenska kyrkan till Sveriges femte största skogsaktör. Varje stift ansvarar för förvaltningen inom det egna stiftet.

I arbetet med omställningen till ett hållbart samhälle spelar skogen som förnyelsebar resurs en stor roll. Med ett hållbart brukande av skogen har Sverige förutsättningar att leva upp till flera av målen i Agenda 2030 samtidigt som Sveriges roll och bidrag till en hållbar global utveckling stärks. Underlagsrapporterna spänner över många olika sektorer och frågor. Svenska kyrkan väljer att nedan yttra sig om ett urval av förslagen och vill samtidigt framföra att Svenska kyrkan ser regeringens övergripande ansats att involvera skogens många olika intressenter inom ramen för ett nationellt skogsprogram som mycket positiv. Involverings- och förankringsprocessen i programmet ger goda förutsättningar för att skapa en skogspolitik med legitimitet. Meningsskiljaktigheter kvarstår (inom ramen för rapport 2) och Svenska kyrkan ser fram emot att delta i diskussioner om dessa framöver.

SAMMANFATTNING

- Svenska kyrkan stöder rekommendationen att lyfta och utveckla skogens alla värden och understryker vikten av ett helhetsgrepp för att säkerställa att de sociala, ekologiska och andliga värden som skogen bär får större betydelse i kommande skogspolitik.
- Svenska kyrkan är positiv till en folkbildningssatsning om skogen och ser gärna att det omfattar barn- och ungdomsverksamhet liksom Pilgrimsrörelsen.
- Svenska kyrkan är positiv till förslaget att skapa jobb i skogen för nyanlända och långtidsarbetslösa och deltar gärna, exempelvis som markvärd, i insatser som möjliggör detta.
- Svenska kyrkan ser det som angeläget att det utarbetas ett nationellt skogsproduktionsmål avseende virkesproduktion inom naturens gränser.

- Svenska kyrkan understryker vikten av att samverka mellan skogsnäringen och renskötseln sker på ett sådant sätt att samerna ges möjlighet till ett effektivt deltagande och att besluten säkerställs i enlighet med Sveriges internationella åtaganden.
- Svenska kyrkan är positiv till förslaget att skogsfrågorna får en tydlig plats i arbetet för genomförandet av Agenda 2030 och PGU (Politik för Global Utveckling) och vill betona vikten av att urfolksrättigheter inkluderas i politiken.
- Svenska kyrkan skulle önska att förslagen som är kopplade till de internationella skogsfrågorna även omfattade Agroforestry då det är ett bra exempel på hållbar odling som både berör skogs- och jordbruk.
- Svenska kyrkan ser ett behov av ett sekretariat med ett tydligt uppdrag att samordna arbetet framåt eftersom frågor som berör skogen spänner över flertalet departement och myndigheter.

Punkterna vidareutvecklas nedan.

RAPPORT 1 (TILLVÄXT, MÅNGBRUK, VÄRDESKAPANDE AV SKOGEN SOM RESURS)

Den strategiska rekommendationen att lyfta och utveckla skogens alla värden välkomnas. Sociala, ekologiska och andliga värden som skogen bär måste lyftas. Svenska kyrkan bidrar gärna i kommande samtal med om hur skogens olika värden ska kunna lyftas utifrån vår erfarenhet av att förvalta skog och utifrån att vara kyrka med en teologisk reflektion över skapelsen.

Svenska kyrkan välkomnar åtgärdsförslaget om ”mer folk i skogen och mer skog i folket” som syftar till att skapa folkbildning kring skogsfrågorna på nya kreativa sätt. Svenska kyrkan har genom sin ungdomsverksamhet lång erfarenhet av lägerverksamhet och av att ta till vara skogen som social och andlig källa. I den växande Pilgrimsrörelsen, där vandringarna ofta görs genom skog, skapas utrymme för en djupare reflektion kring ekosystemens betydelse och skogen som källa till återhämtning.

Svenska kyrkan stöder också förslaget att skapa jobb i skogen för nyanlända och långtidsarbetslösa. Svenska kyrkans diakonala verksamhet skulle kunna utvecklas tillsammans med andra partners genom arbete i skogen för nyanlända och långtidsarbetslösa. Verksamhet för människor i behov av återhämtning, för att undvika sjukskrivningar med utbrändhetssyndrom, skulle också kunna ingå i en sådan satsning. T.ex. skulle praktiskt arbete i skogen varvat med reflektion och samtal kunna vara ett nytt sätt att skapa förståelse för skogens sociala och andliga värden.

RAPPORT 2 OCH 3 (VIRKESPRODUKTION, ÖVRIGA EKOSYSTEMTJÄNSTER OCH NATURENS GRÄNSER SAMT FRÄMJANDE AV BIOBASERADE PRODUKTER OCH ENERGI, SMARTA TRANSPORTER, EN SKOGSINDUSTRI I VÄRLDSKLASS OCH ÖKAD EXPORT)

Svenska kyrkan anser att skogen bör ha jämbördiga mål för uthållig produktion och bibehållandet av biologisk mångfald. Det saknas idag en samsyn om vad ett hållbart skogsbruk innebär, liksom om hur svenska skogar i dagsläget mår. Svenska kyrkan välkomnar därför förslaget om en nulägesbeskrivning och utvärdering av den svenska modellen. Förslaget om regionala plattformar för att rent praktiskt göra avvägningar mellan de olika ekosystemtjänsterna menar vi också är ett positivt förslag för att skapa interaktion och involvering. Likaså ser Svenska kyrkan positivt på en översyn av styrmedel och olika ersättningsmodeller.

Det är angeläget att det utarbetas ett nationellt skogsproduktionsmål avseende virkesproduktion inom naturens gränser. Ett sådant saknas idag, vilket inte är fallet på miljösidan (genom miljö kvalitetsmålen). Förslaget att göra en nulägesbeskrivning och utvärdering av den svenska modellen, bör därför även syfta till att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna sätta ett mål för skogsproduktionen samtidigt som fler skyddsformer för skogen tas fram.

Svenska kyrkan anser att Sverige har ett ansvar att nyttja skogens resurser i arbetet med att styra bort produktion och konsumtion från fossila energikällor. Svenska kyrkan välkomnar de studier som utförts för att synliggöra vilka scenarier som skapar störst klimatnytta och värnar ekosystemtjänsterna på bästa sätt.

Svenska kyrkan välkomnar förslaget om ett samhällskontrakt för bioekonomi. Det är viktigt att finna former för ett samhällskontrakt där en gemensam plattform skapas för att bioekonomin ska vara grunden för ett hållbart samhälle.

Skogen spelar en viktig roll för en levande landsbygd. Det finns en potential i ett ökat mångbruk av skogen. Det är därför viktigt att skapa förutsättningar för markägare, entreprenörer och andra aktörer att utveckla skogliga verksamheter som bidrar till en levande landsbygd. De åtgärdsförslag som utredningen lägger fram under rubriken "Renskötsel och skogsbruk i samverkan" är positiva, men utformningen av dem behöver ske på ett sådant sätt att samernas rätt till effektivt deltagande i besluten säkerställs i enlighet med Sveriges internationella åtaganden.

RAPPORT 4 (INTERNATIONELLA SKOGSFRÅGOR)

Svenska kyrkan är positiv till förslaget att involvera skogen i arbetet för genomförandet av Agenda 2030 och PGU. Här nämns att den skogliga, gröna utrikespolitiken ska karaktäriseras av hållbar markanvändning med krav på mänskliga rättigheter. Det är viktigt att urfolksrättigheter tydligt betonas och synliggörs i framtida skrivningar. De ingår i Agenda 2030 men nämns inte i delrapporten. Detta är särskilt viktigt då det inte är ovanligt att skogsprojekt kommer i konflikt med urfolks rättigheter till mark och traditionellt liv.

Såväl svensk som internationell skogspolitik bör följa de riktlinjer som finns i *Voluntary Guidelines on the Responsible Governance of Tenure of Land, Fisheries and Forests in the Context of National Food Security* från FAO (Food and agriculture Organization of the United Nations). Rapporten berör inte Agroforestry, det vill säga då träd- och jordbruksodling integreras för att skapa synergier och ett hållbarare sätt att odla. Om skog i utrikes- och biståndspolitik separeras ifrån jordbrukspolitik finns risk för att de viktiga effekter som Agroforestry skapar i form av ett flertal välfungerande ekosystemtjänster förloras.

ÖVRIGT

Svenska kyrkan ser behovet av ett sekretariat som får ett tydligt uppdrag att samordna arbetet framåt eftersom frågor som berör skogen spänner över flertalet departement och myndigheter. Likaså vill Svenska kyrkan betona vikten av löpande uppföljning, omprövning och metodutveckling för att fånga nya möjligheter att på bästa sätt balansera skogens olika värden.

Uppsala den 20 oktober 2016

På kyrkostyrelsens vägnar

Antje Jackelén
Ärkebiskop, ordförande

Lisa-Gun Bernerstedt
Avdelningschef

